

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת
لجنة الانتخابات المركزية
The Central Elections Committee

Justice Uzi Vogelman
Supreme Court of Israel
Chairman of the Central Elections Committee

قاضي عوزي فوجلמן
المحكمة العليا
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

השופט עוזי פוגלמן
בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

תב"כ 39/24

העותר: עו"ד נדב מיארה

נגד

המשיבים: 1. פרופסור ירון זליכה
2. המפלגה הכלכלית החדשה בראשות פרופסור ירון זליכה

עתירה לצו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט–1959

בשם העותר: בעצמו
בשם המשיבים: עו"ד דפנה הולץ לכנר

החלטה

1. בעתירה שלפניי התבקשתי לאסור על המשיבים לפרסם בציבור סקר בחירות שערכו, אלא אם כן ימלאו אחר הוראות סעיף 16ה לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט–1959 (להלן: החוק). לפי הנטען בעתירה, המשיבים מפרסמים בראיונות בתקשורת וברשתות החברתיות כי ערכו סקר בקרב 300,000 איש; וכי בסקר האמור התגלה שהמשיבה 2 (להלן: המפלגה הכלכלית) עתידה לעבור את אחוז החסימה בבחירות הקרובות ולזכות בחמישה מנדטים (ועוד שניים "מתלבטים"). העותר מפנה לראיונות של המשיב 1 (להלן: זליכה) לתוכניות רדיו שונות; לפרסום שלו ברשת החברתית "טוויטר"; ולמסרון שנשלח מטעם המשיבים ובו שאלה אם המקבלים יצביעו לזליכה, המשפט "כל האמת על הסקרים" וקישור לראיון של זליכה בערוץ "דמוקרטי TV" ובו חזר על טענותיו.

העותר טוען שיש בכך הפרה של הוראות סעיף 16ה לחוק: אם הסקר נערך בשיטות סטטיסטיות מוכרות, יש לשלוח לוועדת הבחירות המרכזית העתק של תוצאותיו – וכך לא נעשה; אם הסקר לא נערך בשיטות סטטיסטיות מוכרות, יש לציין עובדה זו – אולם המשיבים מנעים מכך. עוד צוין שהמשיבים מתכוונים לפרסם תוצאות של "סקר רחב, הכולל מיליוני בוחרים" (לשון העותר); וקיים חשש שהן יתפרסמו בניגוד להוראות החוק.

2. המשיבים טוענים שערכו "משאל ציבורי אשר כלל לא נועד לשם פילוח, ביצוע אומדן או בדיקת דפוסי הצבעה", אלא לשם גיוס מתנדבים; שהנתונים שהתקבלו לא נותחו; ולכן אין מדובר בסקר בחירות. הם מוסיפים שזליכה דיבר במונחים של "מדגם", "משאל טלפוני", "כמעט משאל עם" ו"כמעט בחירות דמה". עוד נטען שהמשיבים פרסמו מאז הבהרות ברוח זו בפנייה לתומכיהם ולמצביעים מתלבטים וברשתות החברתיות.

3. לאחר שעיינתי בעתירה, בתגובה ובנספחיהן, הגעתי למסקנה שדין העתירה להתקבל. "סקר בחירות" מוגדר בסעיף 16ה(א) לחוק: "סקר הנערך בתקופת הבחירות והבודק דפוסי הצבעה של בוחרים בבחירות, או הבודק נושאים הקשורים במישרין במי שמתמודד בבחירות". המשיבים מודים שכאן נשאלה שאלה על כוונת הצבעה למשיבה 2, ושבפרסומיהם עמדו על תוצאות שאלה זו. מדובר בשאלה על דפוסי הצבעה, ולפחות על נושא שקשור במישרין בשאלה שמתמודדים בבחירות: המשיבים 1 ו-2. לצורך סעיף 16 לחוק, מדובר בסקר בחירות. הכינוי שעורך הסקר מעניק לו: "סקר", "מדגם", "משאל" וכדומה, אינו קובע, אלא התוכן. אם לא כן, יוכל כל עורך סקר להתחמק מתחולת הוראות הסעיף באמצעות נתינת שם אחר לסקר. הדברים כבר נקבעו בתר"ס 153/20 גוב ארי נ' ארנפורינד כהן, פסקות 7-12 (10.10.2013), ואין לי אלא להצטרף לדברי השופט ס' ג'ובראן שם. למעלה מהנדרש, בעתירה נטען – והמשיבים לא הכחישו זאת – שזליכה אמר בריאיון לרדיו "קול רגע": "אנחנו ביצענו סקר אמת". גם שני מונחים שזליכה הביא בתגובתו, "כמעט משאל עם" ו"כמעט בחירות דמה" מצביעים על סקר שנועד לחזות את תוצאות הבחירות. יתר על כן, אין חולק שהמשיבים הציגו בראיונות ובפרסומים תוצאות אפשריות של הבחירות בהסתמך על דפוסי הצבעה של בוחרים שהשיבו במשאל.

4. סעיף 16 לחוק קובע חובות מסוימות בנוגע לפרסום תוצאות סקר בחירות. ביסודן שתי תכליות: "(1) גילוי נתונים במטרה למנוע הטעיית הבוחרים; (2) מתן האפשרות לבוחר לכלכל את הצבעתו באמצעות מצבן וסיכוייהן של רשימות המועמדים השונות ברגע נתון" (תב"כ 27/20 מפלגת עלה ירוק נ' עיתון "הארץ", פסקה 33 (23.3.2015). ראו גם תב"כ 12/21 מפלגת "עלה ירוק" נ' ידיעות אחרונות, פסקה 40 (2.2.2019)).

תכליות אלו משפיעות על הטענה העיקרית בעתירה שלפניי. המשיבים טוענים שלא ערכו סקר ככל משפטו וחוקתו. בלשון הסעיף, לפנינו "תוצאות של סקר בחירות שלא מבוססות על שיטות סטטיסטיות מוכרות לעריכת סקרים" (סעיף קטן (ד)). העותר מבקש שהמשיבים יציינו "בהבלטה שהסקר לא התבסס על שיטות סטטיסטיות מוכרות ולפיכך אי אפשר להסיק ממנו מסקנות לגבי דפוסי הצבעה או עמדות של הציבור", נוסף על שמות מזמין הסקר ועורכו – כדרישת הסעיף. בוחרת שנעזרת בסקר כדי להחליט למי להצביע (או למי לא להצביע), נותנת בו אמון משום שהוא אמור לייצג תמונת מצב של דעת הציבור. כדי להבטיח שמידת דיוקו גבוהה מספיק, יש לעמוד באמות מידה מקצועיות מקובלות. אם לא שמרו עליהן, מידת הדיוק

של הסקר מצטמצמת. אין פירוש הדבר שאסור לפרסם את התוצאות – אלא שנדרש להוסיף לציודו "הערת אזהרה", כדי שהבוחר יעניק לו את המשקל הראוי בחשבון שיקוליו. בדומה, סעיף 16ה(ח) לחוק קובע שהחל מיום שישי שלפני הבחירות אין לשדר תוצאות של סקר בחירות שטרם התפרסמו, או לפרסמן בכתב; אם מפרסמים אז תוצאות של סקר שנערך קודם לכן, חובה לציין "בהבלטה שהסקר אינו עדכני ואין ללמוד ממנו על דפוסי הצבעה או עמדות של הציבור ביום השידור או הפרסום". גם כאן המטרה היא לאפשר לבוחר להגיע להערכה מושכלת בדבר נכונות המידע שהוא מקבל.

5. המסקנה היא שהיה על המשיבים לכלול בפרסומיהם – הן בכתב, הן בעל פה (ראו תב"כ 44/23 בן מאיר נ' הליכוד – תנועה לאומית ליברלית (1.3.2020)) – על אותו "[משאל ציבורי] כי תוצאותיו אינן מבוססות על שיטות סטטיסטיות מוכרות לעריכת סקרים, ולפיכך אי אפשר להסיק ממנו מסקנות על דפוסי הצבעה ועל עמדות הציבור. אני נכון להניח שהתפרסמו כיאות זהות מזמין הסקר ועורכו, וממילא לא נשמעו טענות בעניין.

6. המשיבים טוענים שפרסמו בינתיים הבהרות על כך שלא ערכו "סקר" אלא "משאל" או "משאל פתוח" בקרב "מיליוני אזרחים" שענו עליו כחצי מיליון משיבים; הם כתבו גם ש"המשאל הענק שלנו אינו סקר וגם אינו מדגם מייצג". אין די בכך. הטענות על משאלים בתפוצה רחבה אינם אומרים דבר על כך שלא נערכו בשיטה סטטיסטית מקובלת. אדרבה, אפשר שחלק מהקוראים יסברו שמאגר נשאלים גדול מצביע דווקא על דיוק. גם הטענה שאותו משאל אינו סקר או מדגם מייצג, אינה מבהירה בהכרח שאינו מקצועי, ובכל מקרה אין בה אזהרה על כך שאי אפשר להסיק מהסקר מסקנות על דפוסי הצבעה ועל עמדות הציבור.

7. העתירה שלפניי הוגשה לאחר שכבר התפרסמו הפרסומים שבמרכזה. אולם סמכותי לפי סעיף 17ב(א) לחוק היא לתת צו "המונע ביצוע מעשה עבירה לפי חוק זה... או המשכתו". מכוח סמכותי למנוע המשך ביצוע עבירה, אני מורה בזאת למשיבים לפרסם באתריהם ובחשבונותיהם ברשתות החברתיות עדכון לסקר שפרסמו (ראו תר"ס 231/20 ליבר נ' בריח, פסקה 6 (19.12.2013)). בעדכון עליהם לציין בהבלטה שהסקר (או המשאל) שערכו לא התבסס על שיטות סטטיסטיות מוכרות, ולפיכך אי אפשר להסיק ממנו מסקנות לגבי דפוסי הצבעה או עמדות של הציבור (כהוראת החוק). היות שאנו נמצאים בתקופה שבה אסור לשדר ולפרסם סקרים חדשים, וחובה לפרסם הבהרה על סקרים ישנים (סעיף 16ה(ח) לחוק) – על המשיבים לציין בהבלטה גם שאותו סקר (או משאל) אינו עדכני, ואין ללמוד ממנו על דפוסי הצבעה או עמדות של הציבור כיום. היות שנטען בעתירה שהמשיבים מתעתדים לפרסם סקר נוסף, אני אוסר על המשיבים לפרסם תוצאות סקרים בניגוד להוראות סעיף 16 לחוק.

8. העתירה מתקבלת אפוא כאמור בפסקה 7. המשיבים יישאו בהוצאות העותר בסך 3,000 ש"ח.
ניתנה היום, ח' בניסן התשפ"א (21 במארס 2021).

עוזי פוגלמן

**שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-24**

